

Deres ref: 24/2619

Oslo 1. september

HØRINGSUTTALELSE FRA RETTSPOLITISK FORENING - OM UTVISNING AV FORELDRE MED BARN I NORGE FOR BRUDD PÅ UTLENDINGSLOVEN, NÅR FAMILIELIVET IKKE KAN VIDEREFØRES I FORELDERENS HJEMLAND

1. Innledning

Rettspolitisk forening (Rpf) er en uavhengig forening bestående av jurister, studenter i juridiske fag og andre interesserte. Rpf arbeider blant annet for å forsvare rettsstatlige verdier og for å bedre den rettslige situasjonen til sosialt vanskeligstilte grupper.

2. Kommentarer til forslaget

Rettspolitisk forening støtter at Baumann-rapporten følges opp ved å endre terskelen for utvisning av foreldre med mindreårige barn i Norge. Vi anser det som viktig, og i tråd med intensjonen bak Stortingets anmodningsvedtak at forskriftsendringen fører til en endring i regelverket. Baumann-rapportens gjennomgang viser at til tross for at barnets beste allerede har vært et grunnleggende hensyn i regelverket, har det ikke blitt vektlagt tilstrekkelig i praksis. Det er derfor viktig at forskriftsendringen legger rammeverket for at hensynet ivaretas i fremtiden.

Vi er likevel skeptiske til hvilket faktisk virkeområde denne forskriften vil ha i praksis. Det vises for det første til terskelen “uoverstigelige hindringer” som inngangsvilkår for å omfattes av forskriften og til graden av samvær som kreves for å være omfattet.

I den forbindelse vil foreningen slutte seg til det inngitte høringsvaret fra NOAS i sin helhet. Samtidig ønsker vi å kommentere enkelte utfordringer særskilt.

2.1. Terskelen uoverstigelige hindringer

I ordlyden til den nye utlendingsforskriften § 14-1 a er det foreslått at det som hovedregel ikke skal fattes vedtak om utvisning der det er “uoverstigelige hindringer” for at familielivet kan fortsette i den utviste forelderens hjemland. Begrepet skal samsvare med EMD sin terskel “unsourmountable obstacles” ved vurdering av utvisning opp mot EMK art. 8 og retten til familieliv.

Foreningen viser til at det i Baumann-rapporten er anbefalt en hovedregel om tilleggstid der det ikke er en “reell mulighet” å henvise familien til å fortsette familielivet i hjemlandet til den som vurderes utvist. Utvalget har deretter listet opp aktuelle eksempler på tilfeller som vil regnes som uoverstigelige hindringer. Det er likevel presisert at dette kun er eksempler, og at listen ikke er uttømmende.

I mange tilfeller vil det være barnets beste å fortsette familielivet i Norge, til tross for at det ikke er farlig å fortsette familielivet i hjemlandet til forelderen som vurderes utvist. Gjennom

langvarig opphold her er barnet knyttet til Norge gjennom kultur, språk, nettverk og skolegang. Selv om den andre forelderen eller barnet ikke risikerer forfølgelse, kan det være gode grunner til at det ikke er aktuelt for familien å flytte. Disse vil ikke være omfattet av ordlyden “uoverstigelige hindringer”, men vil i noen tilfeller kunne være omfattet av den videre ordlyden som er foreslått av utvalget.

For eksempel kan det gjelde barn og forelder med midlertidig eller permanent oppholdstillatelse i Norge, som ved å forlate landet i to år for å følge den utviste forelderen, vil bryte oppholdskravet for sine oppholdstillatelser. Foreningen viser til oppholdskravet i utlendingsforskriften § 10-19 a og reglene om bortfall av permanent oppholdstillatelse etter utlendingsforskriften § 11-8. Dersom familien følger den forelderen som vurderes utvist, vil det i realiteten medføre at hele familien vil ha vanskeligheter med å gjenoppta familielivet her.

Videre vil foreningen bemerke at det er mange som har andre oppholdstillatelser, som f.eks. familieinnvandring, men som i realiteten har et beskyttelsesbehov. Slik utlendingsmyndighetene praktisering er i dag, har ikke denne gruppen rett til flyktningstatus, og de henvises til at de allerede har en tillatelse, se instruks GI-15/2022. Det er foreningens syn at også disse må regnes for å være omfattet av ordlyden “uoverstigelige hindringer”. Det avgjørende kan ikke være det formelle oppholdsgrunnlaget, men realiteten av beskyttelsesbehovet til den enkelte.

Baumann-rapportens gjennomgang av praksis viser at muligheten for å gi tilleggstid som reaksjon fremfor utvisning, har vært svært lite brukt. Foreningen er bekymret for at de andre barna med foreldre som vurderes utvist, fortsatt vil være rammet av en streng praksis der utvisning i praksis er eneste reaksjon på brudd på utlendingsloven.

Rettspolitisk forening mener derfor det er langt mer hensiktsmessig å bruke utvalgets forslag om “reell mulighet” for å også la disse menneskene være omfattet av forskriftsendringen.

2.2. Bo-sammen kravet og kravet om tilstrekkelig samvær

Foreningen stiller seg bak NOAS sine bemerkninger når det gjelder kravet til at utlendingen etter b) skal bo sammen med barnet. Det vises særlig til deres problematisering av departementets bemerkninger til betydningen av utvisning av forelder som bare skal utøve samvær med barnet på side 4 i høringsnotatet:

Det er også en forutsetning at utlendingen skal bo fast sammen med barnet. Dette innebærer ikke at det alltid skal utvises i tilfeller hvor forelderen kun skal utøve samvær, men i slike tilfeller er det altså ikke samme presumsjon for at det ikke skal utvises. Da skal det i stedet foretas en åpen forholdsmessighetsvurdering.

Foreningen støtter NOAS sine betraktninger, og er i likhet med NOAS bekymret for at denne typen bemerkninger vil føre til en restriktiv praksis overfor foreldre som kun skal ha samvær med sine barn.

2.3. Ekstra skjerpene omstendigheter

Vi er positive til departementets utdypning av når det ikke anses for å være ekstra skjerpene omstendighet. Det vises til departementets bemerkninger på side 5 om at uriktige

opplysninger om nasjonalitet, identitet eller falsk asylforklaring ikke i seg selv skal regnes som ekstra skjerpene. For å sikre at den fremtidige praktiseringen av forskriften er i overensstemmelse med departementets bemerkninger, bør en slik presisering også inntas i forskriftsbestemmelsen. I den sammenheng vises det til at forarbeidene til forskriftsendringer ikke er like tilgjengelig, og dette vil medføre en ny tilnærming til vurderingen av ekstra skjerpene brudd på utlendingsloven. I andre typer saker vil dette i dag regnes som svært alvorlige brudd på utlendingsloven, og det er derfor viktig at departementets intensjon er klar og tilgjengelig overfor rettsanvenderen.

Eventuelle spørsmål kan rettes til styret på styret2@rpf.no.

Med vennlig hilsen

Helena Aanstad
Rana Alihosseinzadeh